

АПСТРАКТ

Во текот на тригодишните истражувања 2009, 2010 и 2011 година, на опитното поле на Научниот институт за тутун – Прилеп, беа извршени компаративни испитувања на сортите тутун: ЈК 7-4/2 (контрола), МК-1, МБ-2 и МБ-3. Целта ни беше да добиеме покомплетна слика за басменските сорти и нивните биолошки, производни, технолошки, хемиски и дегустативни карактеристики.

Од добиените резултати го констатиравме следново: басменските сорти МК-1 и МБ-2 се со релативно куса вегетација бидејќи цветаат за 59 дена односно за 61 ден по расадувањето на тутунот на нива, додека сортата МБ-3 цвета за 77 дена. Испитуваните сорти спаѓаат во групата на тутуни со средна височина на растенијата. Бројот на листови по страк се движи од 26 кај контролата до 35 кај МБ-3. Податоците од морфолошките мерења на листовите во зелена состојба по инсерции (берби), покажаа дека тие се типично ориенталски тутуни.

Односот зелен:сув тутун се движи од 4,98:1 кај МК-1 до 5,58:1 кај МБ-2. Со највисок принос на сув тутун по страк и единица површина се одликува сортата МБ-3 со 11,60 g/страк и 2140 kg/ha. Басменските сорти се карактеризираат со висококвалитетна тутунска суровина, што го покажаа и со учеството на високите I, II и III класи и тоа: МБ-2 со 82 %, МК-1 со 83% и МБ-3 со дури 87% во споредба со контролната сорта ЈК 7-4/2, каде овој показател е 53%.

Материјалноста се движи од 43.91 g/m² кај листовите од долниот појас од сортата МБ-3, до 78.60 g/m² кај горниот појас од сортата МК-1.

Сортата МК-1 има најмала застапеност на главното ребро во листот (14.47%). Дензитетот на сечениот тутун е најмал кај листовите од долниот појас на сортата МК-1 (0.228 g/cm³), која е и со најголема полнечката способност.

Според хемискиот состав на сувиот тутун од испитуваните сорти содржината на никотин се зголемува од листовите на долните бербени појаси (0.59% кај контролата) кон горните бербени појаси на басменските сорти за да достигне 2.34% кај сортата МК-1. Исто така, растворливите шеќери ги има најмалку во долниот појас (8.66% кај сортата МБ-2) а најмногу во горниот бербен појас од сортата МК-1 (22.65%). Помалата содржина на белковини кај басменските сорти во споредба со контролата покажува дека се работи за поквалитетна тутунска суровина. Шмуковиот број кај сите сорти е позитивен, и неговата вредност е најголема кај горниот појас од басменските сорти.

Според просечниот број бодови од трите појаси, со најдобри дегустативни својства се одликува суровината од сортата МК-1 (68.39 бодови).

Овие истражувања покажаа дека басменските сорти според своите биолошки, производни, технолошки, хемиски и дегустативни својства со успех може да се одгледуваат во Република Македонија, и добиената тутунска суровината со висок квалитет да учествува во харманите за производство на голем број марки бленд цигари.

Клучни зборови: ориенталски, тутун, сорта, тип, басмак, квалитет, принос, хемија, дегустација.

BIOLOGICAL, PRODUCTIVE AND TECHNOLOGICAL CHARACTERISTICS OF ORIENTAL BASMA TOBACCO IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

ABSTRACT

Three-year investigations (2009, 2010 and 2011) were carried out on the Experimental field of Scientific Tobacco Institute - Prilep with tobacco varieties: JK 7-4/2 (control), MK-1, MB-2 and MB-3. The aim of investigations was to provide a more complete picture of Basmak tobacco varieties and their biological, manufacturing, technological, chemical and tasting characteristics.

The results of investigations led to the following conclusions: MK-1 and MB-2 are Basmak varieties with relatively short growing season of 59 and 61 days, respectively, after tobacco planting in the field, while the variety MB-3 blooms after 77 days. The investigated varieties are characterized by medium plant height and by leaf number ranging from 26 in the control to 35 in MB-3. Data from morphological measurements of green leaves by insertions (primings) have proved that these varieties are typical representatives of oriental tobaccos.

The green: dry tobacco ratio is in the range from 4,98:1 in MK-1 to 5,58:1 in MB-2. The highest dry tobacco yield per stalk and unit area was recorded in variety MB-3 (11,60 g / stalk and 2140 kg/ha). Basmak varieties are characterized by high quality raw tobacco, where the share of high classes (I, II and III) is 82%, 83% and 87% in varieties MB-2, MK-1 and MB-3, respectively, compared to the control variety JK 7-4/2 with a share of 53% .

Substantiality ranges from 43.91 g/m² in lower belt leaves of the variety MB-3 to 78.60 g/m² in upper belt leaves of the variety MK-1. MK-1 has the lowest midrib content in leaf (14:47%). The lowest density of cut tobacco was observed in lower belt leaves of the variety MK-1 (0.228 g/cm³), which also has the highest filling capacity.

With regard to the chemical composition, the nicotine content in cured tobacco increases from the lower to the upper belt leaves, ranging from 0.59% in the control to 2.34% in MK-1. Also, the percentage of soluble sugars was increasing from the lower (8.66% in MB-2 variety) to the upper belts (22.65% in MK-1). The lower protein content in Basmak varieties compared to the control is an indicator of higher quality tobacco. Shmuk's quality index in all Basmak tobacco varieties investigated is positive, reaching the highest value in the upper belts. According to the results, the best tasting characteristics of tobacco raw from all three belts were achieved in variety MK-1 (68.39 points).

The investigations have shown that Basmak varieties, due to their good biological, productional, technological, chemical and tasting characteristics, can be successfully grown in the Republic of Macedonia and the obtained tobacco raw can be a constituent part of world cigarette brands.

Key words: oriental, tobacco, variety, type, Basmak, yield, quality, chemistry, tasting .